

Pohjoismainen Ekologinen Standardi (NES) 1.1

Johdanto

Pohjoismainen julkinen ja yksityinen media-ala tavoittaa miljoonia katsojia audiovisuaalisilla tuotannoillaan. Laajuuden myötä alalla on sosiaalinen vastuu tuottaa sisältöjä kestävästi. Ekologisesti vastuulliset elokuva- ja tv-tuotannot ovat keskeinen osa CO₂-ekvivalenttipäästöjen vähentämistä sekä teknisistä ja taiteellisista muutoksista koostuvaa teknologista siirtymää.

Tämän takia NES-työryhmä on päättänyt esitellä yhteisen ekologisen standardin pohjoismaisille audiovisuaalisille tuotannoille. Työryhmä, johon kuuluu mm. elokuvainstituutteja, julkisia ja kaupallisia tv-yhtiöitä sekä tuottajayhdistyksiä, on yhdessä sopinut Nordic Ecological Standard (NES) -ympäristöstandardin käyttöönotosta. Standardi perustuu Saksan (Ecological standards for German cinema, TV and online/ VoD productions) ja Itävallan (Austrian Catalogue of Criteria of Minimum Ecological Standards for Austrian Cinema Film Productions ÖFI/ÖFI+) ekologisiin standardeihin.

Standardia arvioidaan ja päivitetään jatkuvasti markkinoiden saatavuuden, tieteen ja teknologian kehityksen sekä ilmaston- ja ympäristömuutosten mukaan. Työryhmän jäsenet ovat sitoutuneet kasvattamaan vaatimusten tasoa. Toteutusta valvoo hallintoneuvosto, jossa on edustajia pohjoismaiselta elokuva- ja tv-alalta sekä rahoituslaitoksista.

NES-vaatimusten täyttämisestä aiheutuvat mahdolliset lisäkustannukset hyväksytään tuotantokustannuksiksi ja ne katetaan rahoittajien, levittäjien ja muiden rahoitusosapuolten toimesta toisten budjetoitujen kustannusten tapaan.

Standardin peruspilareita ovat kestävyys, uskottavuus ja läpinäkyvyys, ja noudattamista valvotaan standardoidulla tarkastuksella.

Standardi koskee kaikkia audiovisuaalisen tuotannon vaiheita ja tyyppejä, tuotannon valmistelusta jälkituotantoon, riippumatta siitä, sijaitseeko tuotantoyhtiö Pohjoismaissa vai ulkomailla. Vaatimukset on jaettu kuuteen osa-alueeseen. Useimmissa kohdissa on sekä suositeltavia toimenpiteitä että pakollisia vaatimuksia. Pakollisista vaatimuksista on täytettävä vähimmäismäärä.

Jos pakollista vaatimusta ei voida perustelluista syistä täyttää, 23 pakollisesta vaatimuksesta sallitaan enintään viisi poikkeamaa. Poikkeamien määrää arvioidaan vuosittain ja sitä voidaan vähentää.

Poikkeamat pakollisista vaatimuksista tulee minimoida. Jos pakollinen vaatimus ei ole relevantti tuotannolle (esim. ei ole tarvetta ulkopuoliselle majoitukselle, kohta 4.a), vaatimus katsotaan täytetyksi. Pakollisista vaatimuksista poiketen, suositeltavat toimenpiteet eivät ole tiukkoja sääntöjä, vaan kannustimia ympäristöystävälliseen tuotantoon. Niiden toteuttaminen vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja on siksi toivottavaa. Tulevaisuudessa suositeltavista toimenpiteistä voi tulla pakollisia standardin kehityksen myötä.

YLEISET VAATIMUKSET

1.a Johdon ja linjatuottajan vastuuvakuutus

- Pakollinen vaatimus (ei voi ohittaa)

Ennen tuotannon alkua johto ja linjatuottaja antavat seuraavan lausunnon:

"Vahvistamme, että olemme tutustuneet Pohjoismaisen Ekologisen Standardin (NES) nykyisiin vaatimuksiin ja että niitä noudatetaan asianmukaisesti tuotannon aikana (TV/elokuva/sarja/AV-projekti)."

Mallipohja lausunnonle löytyy verkkosivuilta. Lausunto voidaan sisällyttää myös tuotantosopimukseen.

1.b Ekokoordinaattori/ekomanageri

- Pakollinen vaatimus (ei voi ohittaa)

Tuotannon tulee palkata ulkopuolinen ekokoordinaattori tai nimetä olemassa oleva henkilöstön jäsen ekomanageriksi tai tuotannon ympäristökestävyyden vastuuhenkilöksi. Henkilöllä olisi hyvä olla monipäiväinen koulutus ja ajantasainen osaaminen audiovisuaalisen alan kestävyysasioista tai aiempaa kokemusta näiden asioiden hoitamisesta vastaavissa tuotannoissa.

Ekokoordinaattori osallistuu tuotantoon ennakosuunnitteluvaiheesta loppuselvitykseen asti ja varmistaa standardin noudattamisen sekä resurssitehokkaan ja vähäpäästöisen tuotannon.

Ekokoordinaattorin vastuualueita voivat olla mm. henkilöstö- ja materiaalikuljetukset, energiankäyttö, majoitus, ja ruokailu sekä materiaalien käyttö.

Kasvihuonekaasupäästöjen laskenta

Yksi standardin päätavoitteista on vähentää CO₂-ekvivalenttipäästöjä tuotannon eri vaiheissa. Siksi päästöt tulee laskea järjestelmällisesti jo esituotantovaiheessa.

1.c Alustava raportti ja päästölaskelma

- Pakollinen vaatimus (ei voi ohittaa)

Alustava raportti (mallipohjalla) ja alustava kasvihuonekaasupäästölaskelma tulee toimittaa viimeistään LOC:n, tuotantotuen tai tuotannon aloittamisen hyväksynnän yhteydessä. Laskenta tehdään hiilijalanjälkilaskurilla (CO₂-ekvivalenttilaskurilla).

1.d Loppulaskelma päästöistä

- Pakollinen vaatimus (ei voi ohittaa)

Tuotannon päätyttyä toimitetaan hiilijalanjälkilaskurilla tehty yksityiskohtainen päästölaskelma.

1.e Loppuraportti

- Pakollinen vaatimus (ei voi ohittaa)

Tuotannon päätyttyä tuotantoyhtiö toimittaa loppuraportin (mallipohjalla), jossa kuvataan vaatimusten täyttyminen ja tuotannon päätteeksi lasketut toteutuneet päästöt.

MATKUSTAMINEN JA MATERIAALIEN KULJETUKSET

Henkilöstön ja kaluston kuljetus on yksi suurimmista päästölähteistä tuotannossa. Päästöjä voidaan vähentää mm.:

- Valitsemalla tuotantopaikkoja, joihin pääsee helposti julkisilla kulkuvälineillä, ja sopiva majoitus, joka on mahdollisimman lähellä
- Optimoimalla kuljetuksia tilan tai ajankäytön mukaan
- Suosimalla kimpapakyytejä
- Käyttämällä paikallisia tai pienempiä työryhmiä

Keskeistä on myös matkustustavan valinta. Lentomatkat aiheuttavat merkittäviä päästöjä ja niitä tulee välttää aina kun mahdollista. Myös henkilö- ja pakettiautot sekä rekat aiheuttavat korkeita päästöjä. Junat tuottavat keskimäärin 90 % vähemmän päästöjä kuin lentokoneet, joten ne ovat yksi ekologisimmista liikennevälineistä.

Näin ollen julkista liikennettä, polkupyöriä ja sähköpyöriä tulee suosia aina kun mahdollista.

2.a Julkinen liikenne yleisölle ja avustajille

● Pakollinen vaatimus

Yleisöä sisältävissä studiotuotannoissa osallistujia tulee kannustaa käyttämään julkista liikennettä tai muita kestäviä liikkumismuotoja, kuten polkupyöriä, aina kun mahdollista. Tämä voidaan toteuttaa esim. lähettämällä ohjeet studiolle saapumiseen julkisilla kulkuvälineillä. Vaatimus koskee myös avustajia.

2.b Ei lentoja, jos junamatka kestää alle viisi tuntia

● Pakollinen vaatimus

Kotimaisia ja kansainvälisiä lentoja ei sallita, jos vastaava junamatka (tai bussi/auto/lautta) kestää alle viisi tuntia. Yksityislentokoneita ei saa käyttää, ellei niitä kuvata tuotannossa.

2.c Vähäpäästöiset autot

● Pakollinen vaatimus

Vähintään puolet tuotannon omistamista tai vuokraamista autoista (pois lukien kuvissa käytettävät) tulee olla vähäpäästöisiä (alhaiset hiukkas- ja typpioksidipäästöt).

Näihin kuuluvat:

- Täyssähköautot (mieluiten vihreällä energialla ladattu)
- Kaasautot (suositus käyttää biokaasua)
- Hybridiautot (sekä perinteiset hybridit että lataushybridit, joiden käyttövoimaksi suositellaan sähköä)

2.d Vähäpäästöiset minibussit, pakettiautot ja pienet kuorma-autot

● Pakollinen vaatimus

Vähintään kolmasosa tuotannon omistamista tai vuokraamista ajoneuvoista (pois lukien kuvissa käytettävät) tulee olla vähäpäästöisiä (alhaiset hiukkas- ja typpioksidipäästöt).

Näihin kuuluvat

- Täyssähköautot (suositus ladata vihreällä energialla)
- Kaasautot (suositus käyttää biokaasua)
- Hybridiautot (sekä perinteiset hybridit että lataushybridit, joiden käyttövoimaksi suositellaan sähköä)

Erityisajoneuvot, joissa on kehittyntä integroitua teknologiaa, eivät sisälly tämän vaatimukseen piiriin.

2.e Vähäpäästöiset yli 7,5 tonnin rekat

○ Suositus

Vähintään neljäsosa tuotannon omistamista tai vuokraamista yli 7,5 tonnin kuorma-autoista tulee olla vähäpäästöisiä (alhaiset hiukkas- ja typpioksidipäästöt).

Näihin kuuluvat:

- Täyssähköautot (suositus ladata vihreällä energialla)
- Kaasautot (suositus käyttää biokaasua)
- Hybridiautot (sekä perinteiset hybridit että lataushybridit, joiden käyttövoimaksi suositellaan sähköä)

Erityisajoneuvot, joissa on kehittyntä integroitua teknologiaa, eivät sisälly vaatimukseen piiriin.

2.f Vain EURO 6 -ajoneuvoja (diesel)

● Pakollinen vaatimus

Jos käytetään dieselajoneuvoja, niiden tulee täyttää EURO 6 -päästöstandardin vaatimukset.

Erityisajoneuvot, joissa on kehittyntä integroitua teknologiaa, eivät sisälly tämän vaatimukseen piiriin.

(Kaikki tuotantoyhtiön jo olemassa olevat ajoneuvot sekä teknisten palveluntarjoajien ajoneuvot on väliaikaisesti vapautettu pakettiautoja ja rekkoja koskevasta pakollisesta vaatimuksesta.

Väliaikaisesta poikkeuksesta tullaan keskustelemaan ennen standardin seuraavaa tarkistusta, johon asti poikkeus pysyy voimassa.)

2.g Sähköautojen lataus vihreällä energialla

○ Suositus

Maissa, joissa se on mahdollista, vähintään 30 % sähköautojen lataussähköstä tulee olla vihreää energiaa.

ENERGIAN KÄYTTÖ

Vihreään energiaan* siirtyminen on yksi nopeimmista ja tehokkaimmista tavoista vähentää päästöjä.

Dieselgeneraattorit aiheuttavat merkittäviä kasvihuonekaasu- ja pienhiukkaspäästöjä, joten niitä tulee välttää, ja sähkö tulisi ottaa verkosta aina kun mahdollista.

Sekä studioissa että kuvauspaikoilla käytettävä valaistus vaatii usein huomattavasti energiaa. Energiankulutusta voi vähentää optimoimalla valaistuksen energiankäyttöä systemaattisesti ja ottamalla käyttöön energiatehokasta teknologiaa.

**Vihreä energia = uusiutuva energia, fossiilivapaa energia ja/tai ympäristömerkitty energia*

3.a Vihreä energia kaikissa tuotantotiloissa

● Pakollinen vaatimus

Maissa, joissa se on mahdollista, kaikissa tuotantotiloissa (mukaan lukien jälkituotantotilat) ja studioissa tulee käyttää vihreää energiaa.

3.b Vihreä energia väliaikaisissa tiloissa

☐ Suositus

Maissa, joissa se on mahdollista, vihreää energiaa tulee käyttää kaikissa väliaikaisissa tiloissa (kuten tuotannon toimistotilat tai vastaavat) aina kun mahdollista.

3.c Vihreä energia kuvauspaikoilla

☐ Suositus

Maissa, joissa se on mahdollista, verkkovirralla toimivilla kuvauspaikoilla tulee käyttää vihreää energiaa aina kun mahdollista.

3.d Vihreä energia jälkituotannossa

☒ Pakollinen vaatimus

Maissa, joissa se on mahdollista, vihreän energian käyttö jälkituotannon toteutuksessa on pakollista.

3.e Generaattorien käyttöehdot

☒ Pakollinen vaatimus

Yleisesti ottaen, tuotannon tulisi käyttää verkkovirtaa. Generaattoreita saa kuitenkin käyttää seuraavissa tilanteissa:

- Kuvauspaikoilla, joissa verkkovirtaa ei ole saatavilla 100 metrin säteellä.

3.f Dieselgeneraattorien aikaraja

☐ Suositus

Jos dieselgeneraattoreita on pakko käyttää (3.e kohdan ehtojen mukaisesti), niitä ei tule käyttää samalla kuvauspaikalla yli kolmea peräkkäistä päivää. Erityistapauksissa perustelut yli kolmen päivän käytölle tulee antaa loppuraportissa.

3.g Päästöstandardi Stage V -dieselgeneraattoreille

☐ Suositus

Jos dieselgeneraattoreita käytetään, niiden tulisi:

- täyttää Stage V -päästöstandardi,
- sisältää hiukkassuodatin,
- toimia ilman lämmitysöljyä, ja
- toimia sertifioiduista jäte- ja tähdepohjaisista raaka-aineista peräisin olevilla polttoaineilla (kutsutaan yleisesti toisen sukupolven HVO-polttoaineiksi).

Akkukäyttöiset ratkaisut fossiilisia polttoaineita käyttävien generaattorien sijaan ovat suositeltavia.

Jos tämä ei ole mahdollista, tehokkaat hybridijärjestelmät ovat suositeltu vaihtoehto.

3.h Varavoiman hallintajärjestelmän käyttö

☐ Suositus

Jos kuvauspaikalla käytetään useita dieselgeneraattoreita, suositellaan energiansäästöön tähtäävän varavoiman hallintajärjestelmän käyttämistä.

3.i Energiatehokas valaistustekniikka studiossa ja kuvauspaikoilla

☐ Suositus

Studiotuotannoissa ja kuvauspaikoilla tulee käyttää energiatehokkaita valonlähteitä, kuten LED-valoja. Hehku- ja halogeenilamppuja tulee välttää 2KW asti.

MAJOITUS JA CATERING

Majoitus aiheuttaa merkittäviä päästöjä. Hotelliyöpymiset aiheuttavat yleensä enemmän päästöjä per henkilö/yö asunto- tai lomakotimajoitukseen verrattuna.

Hotellien aiheuttamia päästöjä voidaan alentaa merkittävästi asianmukaisilla ympäristötoimenpiteillä. Majoituksessa tulisikin suosia asuntoja, lomamajoitusta tai hotelleja, joilla on tunnustettu ympäristösertifikaatti. On myös tärkeää huolehtia, että majoitusvaihtoehdot sijaitsevat lähellä tuotantopaikkoja.

Majoituksen lisäksi myös ruokailu on merkittävä päästölähde. Nykyiset ruoantuotantoprosessit aiheuttavat maailmanlaajuisesti valtavia kasvihuonepäästöjä, erityisesti lihatuotteiden, kansainvälisten ruokakuljetusten sekä keinotekoisien lannoitteiden ja hyönteismyrkkien vuoksi. Eläinperäisten tuotteiden käytön vähentäminen sekä huolellisesti valittujen, ympäristöystävällisten paikallisten raaka-aineiden suosiminen vähentää ruokailun ympäristövaikutuksia tehokkaasti.

4.a Vähintään 50 % ympäristöystävällistä majoitusta

● Pakollinen vaatimus

Vähintään 50 % käytetystä majoituksesta tulee olla asuntoja/lomamökkejä tai ympäristöystävällisiä hotelleja, jos niitä on saatavilla 15 km säteellä tuotantopaikasta.

”Ympäristöystävällisiä käytäntöjä suosivat hotellit” ovat hotelleja, joissa toteutuvat vähintään seuraavat käytännöt:

- vihreä energia
- energiansäästötoimenpiteet lämmityksen ja ilmastoinnin osalta
- vedensäästötoimenpiteet
- jätteiden lajittelu

4.b Kasvisruokailu

● Pakollinen vaatimus

Ruokatarjoilun tulee olla pelkästään kasvisruokaa vähintään puolet kuvauspäivistä kaikilla tuotantoviikoilla.

4.c Paikallisesti tuotettu ruoka

○ Suositus

Vähintään puolet ruoasta tulisi olla luomua tai tuotantomaassa tuotettua.

4.d Tiedotus ruokailusta

● Pakollinen vaatimus

Ennen kuvausten alkua tuotannon tulee tiedottaa työryhmälle ympäristöystävällisistä ruokavaihtoehdoista.

4.e Ei kertakäyttöastioita

● Pakollinen vaatimus

Kertakäyttöpullot ja -astiat (lautaset, ruokailuvälineet, kupit jne.) ovat kiellettyjä koko tuotannon ajan.

4.f Ateriat kysynnän mukaan

○ Suositus

Ruokahävikkiä tulee välttää valmistamalla ja tarjoamalla ateriat kysynnän mukaan, ei valmiiksi annosteltuina.

MATERIAALIEN KÄYTTÖ

Lavasteiden ja rekvisiitan (usein vain kerran) käyttämien materiaalien tuotanto ja hävittäminen kuluttaa merkittävästi luonnonvaroja ja aiheuttaa haitallisia päästöjä.

Yksittäisen tuotannon ympäristövaikutusten minimoimiseksi materiaaleja tulisi pyrkiä käyttämään uudelleen myös muissa tuotannoissa.

Resurssitehokasta kiertotaloutta voidaan edistää myös suosimalla kierrätettyjä materiaaleja sekä tekemällä ympäristötietoisia valintoja materiaaleja hankittaessa.

5.a Materiaalien uudelleenkäyttö lavasteissa ja rekvisiitassa

☐ Suositus

Lavasteet, rekvisiitta ja materiaalit tulee käyttää uudelleen varastoinnin, vuokrauksen tai kierrätyksen kautta.

Näin tuetaan kiertotaloutta vähentämällä jätettä ja maksimoimalla resurssitehokkuutta.

Tämän saavuttamiseksi uusien materiaalien osuus kuvauspaikkojen ja lavasteiden rakentamisessa tulee rajoittaa alle 50 %:iin kaikista käytetyistä materiaaleista.

5.b Ei kertakäyttöparistoja

☒ Pakollinen vaatimus

Kertakäyttöparistot ovat kiellettyjä koko tuotannon aikana mukaan lukien kuvauspaikat, toimistotilat ja studiot.

Niiden sijaan tulee käyttää ladattavia paristoja, jotka ovat mahdollisuuksien mukaan myös kierrätettävissä.

Poikkeus: pienet paristot korvakuulokkeissa.

5.c Uusi puutavara FSC- tai PEFC-sertifioitua

☒ Pakollinen vaatimus

Jos tuotannossa käytetään uutta puuta ja puukomposiittia, tulee niiden olla peräisin kestävästä metsätaloudesta ja FSC- tai PEFC-sertifioituja.

5.d Ei sisällöltään tai alkuperältään haitallisia materiaaleja

☐ Suositus

Ympäristölle ja ihmisten terveydelle tai turvallisuudelle haitallisia materiaaleja tai aineita ei tulisi käyttää. Näitä ovat mm.:

- formaldehydi (esim. puukomposiitissa)
- PVC ja muut klooria sisältävät muovit
- liuotinpohjaiset tuotteet (maalit, liimat, suihkeet)
- polystyreeni ja muut muovit, joita on vaikeaa tai epäkäytännöllistä kierrättää
- isosyanaatit (esim. suihkutettavat vaahdot)
- halogenoidut palonestoaineet
- PFAS- eli perfluori-alkylaattiyhdisteet (esim. vedenpitävät pinnoitteet, palonkestävät tekstiilit)
- nanohiukkaset (esim. nanohopea)
- raskasmetallit (esim. pigmentit, väriaineet)
- herkistävät säilöntäaineet (esim. MI tai methylisothiazolinone)
- hormonaaliset haitta-aineet ja muut kielletyt kemikaalit

Kaikki poikkeukset tulee selvittää ja perustella loppuraportissa.

Milloin mahdollista, tuotteissa tulisi olla Joutsenmerkki, EU:n ympäristömerkki tai muu vastaava sertifiointi.

5.e Materiaalien eroteltavuus

☐ Suositus

Eri materiaalit tulee yhdistää siten, että ne voi helposti erotella purkuvaiheessa ja siten eritellä kierrätyksen vaatimalla tavalla. Lavasteet ja somisteet, joita ei käytetä uudelleen tulisi erotella päämateriaaliensa mukaan jätehuoltoa varten.

Puvustuksen uudelleenkäyttö

Puvustus tulee käyttää uudelleen varastoinnin, vuokrauksen tai kierrätyksen kautta. Milloin mahdollista ja yhdessä sovittua, esiintyjien voidaan antaa käyttää omia vaatteitaan kuvauksissa. Pika- ja halpamuotia tulisi välttää. Kuljetuspäästöjen minimoimiseksi tuotannossa tulee hyödyntää paikallisia puvustus- ja rekvisiittapalveluja aina kun mahdollista.

5.f Pukujen uudelleenkäyttö

☒ Pakollinen vaatimus

Pukusuunnittelijan tulee tehdä perusteellinen arvio siitä, voidaanko tarvittava puvustus hankkia käytettynä tai varastosta ennen uusien ostamista.

5.g Kertakäyttömuovin välttäminen

☐ Suositus

Kertakäyttömuovia tulee välttää kaikilla osa-alueilla ja korvata ympäristöystävällisillä vaihtoehdoilla. Meikkituotteiden tulee olla mikromuovittomia.

5.h Kierrätysmateriaalien suosiminen

☐ Suositus

Tuotannossa tulee suosia materiaaleja, joista yli 50 % on kierrätetty.

5.i 90 % kierrätyskuitua paperissa

☒ Pakollinen vaatimus

Kaiken käytettävän paperin tulee olla kierrätyspaperia, jossa on vähintään 90 % kierrätyskuitua. Jos tämä ei ole mahdollista, paperilla tulee olla ympäristömerkki (esim. Joutsenmerkki). Tämä koskee kaikkia paperituotteita (kopiopaperi, wc-paperi, talouspaperi, kirjekuoret, käsipyyhepaperit yms.) lukuun ottamatta rekvisiittaa sekä tilanteita, joissa luovan tai teknisen prosessin vuoksi edellytetään 100 %:n värinpitävyyttä.

5.j Jätteiden lajittelu

☒ Pakollinen vaatimus

Kaikki jätteet jokaiselta tuotantopaikalta (mukaan lukien kuvauspaikat) tulee lajitella vähintään seuraaviin kategorioihin:

- Paperi
- Pahvi
- Lasi
- Muovi
- Metall
- Puu
- Biojäte
- Vaarallinen jäte (esim. maali, kemikaalit, paristot)

- Sähkö- ja elektroniikkaromu (SER)
- Tekstiilit
- Sekajäte (esim. kierrätyskelvoton jäte kuten pehmustetut kirjekuoret, monimateriaalipakkaukset)

Jos alueelliset jätehuolto-yhtiöt eivät tarjoa näitä kategorioita, noudatetaan paikallisia määräyksiä. Vaihtoehtoiset määräykset tulee todentaa loppuraportissa.

Jos alueelliset jätehuoltomääräykset tarjoavat lisäkategorioita (esim. ruoka- ja juomapakkaukset Tanskassa) näitä noudatetaan myös.

LUONNON MONIMUOTOISUUS

6.a Luonnon monimuotoisuuden suojeleminen

● Pakollinen vaatimus

Jos kuvauspaikka sijaitsee kansallisesti tai EU:n tasolla suojellulla alueella (esim. luonnonsuojelualue, Natura 2000 -alueet, lintujen suojelualue jne.) tai herkissä ekosysteemeissä (esim. suot, jäätiköt, tulvatasangot jne.), tuotannon tulee laatia suojelusuunnitelma. Suunnitelman tulee sisältää seuraavat toimenpiteet olosuhteista riippuen:

- Tarvittavien suojatoimenpiteiden määrittely
- Toimenpiteiden toteuttaminen, kuten ruohokerroksen tai puiden juurien suojaaminen, rakennusten, rakenteiden, laitteiden, tulen, kemikaalien, maalien ja ulosteiden aiheuttamien vahinkojen estäminen sekä polkujen merkitseminen tai varmistaminen
- Eläinten kanssa kuvattaessa on toteutettava erityistoimenpiteitä käyskentelyn, eläinten ulosteiden sekä laiduntamisesta aiheutuvien vahinkojen estämiseksi
- Suojatoimenpiteistä tiedottaminen kaikille osapuolille